

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДФС України)

Львівська пл., 8, м. Київ-53, МСП 04655, тел.: (044) 272-51-59, факс (044) 272-08-41
www.minrd.gov.ua; e-mail: kabmin_doc@minrd.gov.ua, gromada@minrd.gov.ua Код ЄДРПОУ 39292197

27.10.2014 № 5694 / 6 / 99-99-26-01-15 На № _____ від _____

Торгово-промислова палата України
вул. Велика Житомирська, 33,
м. Київ, 01601

Про сертифікат (висновок) ТПП України

Державна фіскальна служба України звертається щодо функціональних повноважень Торгово-промислової палати України при засвідченні впливу форс-мажорних обставин, пов'язаних з проведенням у Донецькій і Луганській областях антитерористичної операції (далі - АТО), на виникнення у платників податків податкового боргу, та компетенції контролюючих органів при списанні безнадійного податкового боргу платників податків.

У зв'язку із набранням 15 жовтня 2014 року чинності Законом України від 02 вересня 2014 року № 1669-VII „Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції” (далі - Закон № 1669), статтею 10 якого передбачено, що протягом терміну дії цього Закону єдиним належним та достатнім документом, що підтверджує настання обставин непереборної сили (форс-мажору), що мали місце на території проведення антитерористичної операції, як підстави для звільнення від відповідальності за невиконання (неналежного виконання) зобов'язань, є сертифікат Торгово-промислової палати України.

Також підпунктом 2 частини четвертої статті 11 Закону № 1669 внесено зміни до Закону України від 02 грудня 1997 року № 671/97-ВР „Про торгово-промислові палати в Україні”, якими передбачено, що Торгово-промислова палата України засвідчує форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) за зверненнями суб'єктів господарської діяльності та фізичних осіб, а також видає сертифікати щодо форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили).

Відповідно до статті 101 Податкового кодексу України (далі - Кодекс) та наказу Міністерства доходів і зборів України від 10.10.2013 № 577 „Про затвердження Порядку списання безнадійного податкового боргу платників податків”, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31.10.2013 за № 1844/24376 (далі - Порядок № 577), документом-підставою для прийняття керівником (заступником керівника) контролюючого органу рішення про списання

безнадійного податкового боргу, що виник внаслідок обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин), є відповідний сертифікат (висновок) Торгово-промислової палати України, що засвідчує настання форс-мажорних обставин у податкових правовідносинах та використовується при списанні безнадійного податкового боргу відповідно до статті 101 Кодексу.

Отже, згідно з вимогами податкового законодавства, до компетенції контролюючих органів відноситься забезпечення процедури списання безнадійного податкового боргу, зокрема в частині прийняття рішення про списання та відображення зазначеної операції в інформаційних системах контролюючих органів, на підставі сертифіката (висновка), виданого Торгово-промисловою палатою України.

Згідно з пунктом 6.2 розділу 6 Регламенту засвідчення Торгово-промисловою палатою України та регіональними торгово-промисловими палатами форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили), затвердженого рішенням Президії ТПП України від 15.07.2014 № 40(3) (далі - Регламент), ініціювання видачі заявнику сертифіката (висновка) про настання форс-мажорних обставин для списання безнадійного податкового боргу відповідно до статті 101 Кодексу здійснюється шляхом подання таким заявником відповідної заяви до Торгово-промислової палати України.

Регламентом передбачено, що заявник несе: тягар доказування настання форс-мажорних обставин; відповідальність за достовірність викладених фактів, наданих документів, доказів, даних тощо, вірність завірених ним копій.

Виходячи з вимог Регламенту, у заяві про засвідчення форс-мажорних обставин для списання безнадійного податкового боргу відповідно до статті 101 Кодексу докладно описує: наявність установлених податковим законодавством зобов'язань, податковий період, момент виникнення таких зобов'язань та граничний термін їх сплати, суму, порядок виконання тощо, а також обставини, внаслідок яких заявник вважає, що у нього виник податковий борг (початок виникнення таких обставин і термін їх дії), докази настання вказаних форс-мажорних обставин та документи, що це підтверджують.

З огляду на викладене до документів, що надаються заявником для проведення Торгово-промисловою палатою України дослідження і встановлення впливу форс-мажорних обставин, що виникли під час проведення АТО, на виконання податкових обов'язків щодо сплати податків, зокрема можуть належати:

копії поданих до контролюючих органів податкових декларацій, узгоджених податкових повідомлень - рішень, рішень про розстрочення/відстрочення платежів тощо, на підставі яких виникають зобов'язання зі сплати податків, із зазначенням граничного терміну погашення таких грошових зобов'язань;

підтвердження наявності коштів на банківських рахунках платника податків у сумі, що є достатньою для сплати грошових зобов'язань, протягом граничних строків їх сплати (наприклад, виписка з рахунків клієнта банку на дату подання до банку розрахункового документа на сплату податків);

копія наказу керівника підприємства про призупинення роботи підприємства та його працівників, викликане обставинами невідвортної сили (із зазначенням дати початку і закінчення такого призупинення);

копія наказу про простій у роботі органу доходів і зборів (органів державної фіскальної служби) Донецької або Луганської областей, у якому перебуває на обліку платник податків та обліковується податкове зобов'язання (грошове зобов'язання), що стало податковим боргом (розміщена на банері „Інформація для Сходу” головної сторінки інтернет - порталу ДФС: www.minrd.gov.ua);

документ, що підтверджує призупинення функціонування об'єктів поштового зв'язку, пов'язане із ситуацією, що склалася у Донецькому та Луганському регіонах (лист УДППЗ „Укрпошта” або повідомлення, розміщене на офіційному сайті підприємства у глобальній мережі Інтернет тощо);

документ, що підтверджує призупинення роботи банківських установ та платіжних систем у зв'язку із вказаними обставинами (наказ керівника банку про призупинення роботи банківської установи; інформація, розміщена на веб-сайті банку, інформація Національного банку України тощо);

копії платіжних доручень платника податків на сплату узгоджених сум грошових зобов'язань, податкового боргу, подані до банку, що залишились невиконаними, оскільки кошти не були зараховані до бюджету у зв'язку з відключенням банку від системи електронних платежів або порушенням у роботі системи авторизації банку, про що зазначається на зворотньому боці платіжного доручення;

документ, що підтверджує вимушене призупинення роботи головних управлінь державної казначейської служби в Донецькій та Луганській областях, що виникло у зв'язку з проведенням АТО (наказ керівника органу державної казначейської служби про призупинення роботи такого органу; інформація Національного банку України; повідомлення в інтернет - ресурсах органів державної казначейської служби тощо);

документ, що підтверджує аварійне (незаплановане) відключення постачання електроенергії, пов'язане з проведенням АТО (інформація енергопостачальної компанії (філії ДП НЕК „Укренерго”), до сфери обслуговування якої належить таке підприємство, зокрема, розміщена у мережі Інтернет тощо);

документ, що підтверджує вимушене відключення надання послуг глобальної мережі Інтернет, пов'язане з форс-мажорними обставинами, що унеможливило надання податкової звітності в електронному вигляді (інформаційне повідомлення інтернет-провайдера);

документи, що свідчать про пошкодження, знищення, втрату майна, що знаходиться на балансі підприємства і є об'єктом оподаткування, єдиним джерелом для сплати податків, або, яке перебуває у податковій заставі (акт про надзвичайну подію, інвентаризаційний опис, протокол інвентаризаційної комісії, підписаний представником територіального органу Державної служби з надзвичайних ситуацій, згідно з якими відбувається відображення таких подій у бухгалтерському обліку та викладаються фактичні події, зазначаються понесені матеріальні втрати

(перелік майна, його вартість); заява до міліції; акт незалежного оцінювача; наявність страхового полісу, заява про страховий випадок тощо);

документи, що свідчать про акти мародерства, грабежу, рейдерства, захоплення майна та примусове захоплення приміщення (заява до територіального органу внутрішніх справ та документ, виданий відповідним органом тощо);

документи, що свідчать про пошкодження або втрату документів бухгалтерського обліку (повідомлення про зазначене, надіслане до органу доходів і зборів; акт, затверджений керівником підприємства; пояснення відповідальних осіб щодо зазначеного тощо);

відомості з ЄДРПОУ на дату звернення платника податків;

показання свідків, фото пошкодженого або знищеного майна, а також інші засоби доказування тощо.

Вказаний перелік не є вичерпним. Заявник може надати Торгово-промисловій палаті України будь-які докази, що підтверджують вплив форс-мажорних обставин, пов'язаних з проведенням АТО, на виконання таким платником податків податкового обов'язку. У разі необхідності Торгово-промислова палата України може вимагати надання додаткових документальних доказів.

Обов'язок доказування покладається на заявника, який повинен обґрунтувати вплив форс-мажорних обставин на невиконання таким платником податків податкового обов'язку. При цьому згідно з Регламентом такий платник має довести причинно-наслідковий зв'язок між обставинами непереборної сили (форс-мажорними обставинами), що сталися в результаті проведення АТО, безпосереднім впливом таких обставин на саме такого платника та на виконання ним податкового обов'язку. Отже, платник податків має навести докази, що порушення вимог Кодексу (зокрема, виникнення податкового боргу) сталося внаслідок обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин), пов'язаних із проведенням АТО.

Сертифікат (висновок) про форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) для списання безнадійного податкового боргу відповідно до статті 101 Кодексу надається Торгово-промисловою палатою України за результатами проведення ретельного аналізу обставин у кожному конкретному випадку та дослідження наданих платником податків документів, що підтверджують факт настання форс-мажорних обставин. У випадку відмови у наданні сертифікату (висновку) Торгово-промислова палата України надсилає заявнику вмотивовану відповідь.

Відповідно до розділу III Порядку № 577 визначення суми безнадійного податкового боргу, що підлягає списанню контролюючим органом, здійснюється на підставі даних інформаційної системи контролюючого органу станом на день виникнення безнадійного податкового боргу, яким у випадку наявності факту непереборної сили вважається день, що настає за граничним терміном погашення грошових зобов'язань за період, на який припадає дата, зазначена в документі, що засвідчує факт непереборної сили.

Також виходячи з вимог чинних нормативно-правових актів України та Регламенту, сертифікат (висновок) Торгово-промислової палати України обов'язково повинен містити конкретний період часу, протягом якого мали місце надзвичайні, невідворотні та непередбачувані обставини (події), що об'єктивно вплинули на виконання конкретним платником податків у вказаному періоді певного податкового обов'язку зі сплати податків.

Отже, при визначенні дати виникнення безнадійного податкового боргу враховується період часу, з яким пов'язуються юридичні наслідки, що обмежується датою початку і датою закінчення.

Оскільки дія кожного окремого сертифіката (висновка) Торгово-промислової палати України, наданого у кожному конкретному випадку, обмежується датою надання такого сертифікату, тому незважаючи на продовження дії АТО у конкретному населеному пункті Донецької або Луганської областей, чинність такого документа може поширюватися на правовідносини, що виникали з дати початку АТО у конкретному випадку і до дати надання такого сертифіката (висновка).

Таким чином, у разі якщо на дату надання сертифіката (висновка) Торгово-промислової палати України на неможливість виконання платником податків податкового обов'язку продовжують чинити вплив форс-мажорні обставини, пов'язані з проведенням у конкретному населеному пункті Донецької або Луганської області АТО, дія якої продовжує тривати і дату її закінчення визначити неможливо, то у такому випадку Торгово-промислова палата України додатково вказує у сертифікаті (висновку) дату закінчення його дії, що відповідає даті його надання.

Крім того, зазначаємо, що списання безнадійного податкового боргу на підставі неправомірно прийнятих Торгово-промисловою палатою України рішень щодо засвідчення форс-мажорних обставин може призвести до бюджетних втрат, зовнішній і внутрішній державний фінансовий контроль за якими забезпечується Рахунковою палатою України та Державною фінансовою інспекцією України, а також до загрози порушення державних інтересів, захист яких забезпечує прокуратура.

Згідно з розділом 9 Регламенту встановлено відповідальність уповноваженої особи Торгово-промислової палати України за рішення щодо засвідчення форс-мажорних обставин/відмови у його видачі. При цьому керівник Торгово-промислової палати України, що підписав сертифікат (висновок) про форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили), несе разом з уповноваженою особою відповідальність за дотримання Регламенту і належне оформлення сертифікатів (висновків) про форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили).

Голова

Юрковська 272-49-37

І.О. Білоус